

Haste makes waste – The less haste the more speed, the more haste the less speed *Поспіх людям посміх*
[1. с. 15, 52-53, 77, 79, 91, 165].

Текстові модифікації детермінуються інтралінгвальними та інтерлінгвальними чинниками. Пор. варіанти коментування об'єктів в одній мові чи за її межами на міжкультурних та міжмовних витоках. Наприклад: англ. *Birds of a feather flock together*, укр. *Рибалка рибалку бачить здалека*; англ. *To kill the bird with one stone*, укр. *убити двох зайців*. Семантична та прагматична конгруентність може зберігатися при лексичній еквівалентності так і при її відсутності. Наприклад, англ. *Add fuel to the fire*, укр. *Підливати масло в огонь*; англ. *Add wings to the...* - укр. *Окрилювати*; англ. *Anything for a quiet life* - укр. *чим би дитина не бавилась аби не плакала*; англ. *Feel the draught* - укр. *бути в скрутному становищі*; англ. *Fetch one's salt* - укр. *заробляти на кусок хліба*.

Тематична представленість КО необов'язково відповідає їх тематичному наповненню. Релевантною є дія дискурсивних чинників - середовища, режиму та стилю. Пор.: англ.

- (1) *A friend - a person, whom one likes, respects and meets often.*
- (2) *A friend in need is a friend indeed.*
- (3) *In every mess I find a friend. In every port a wife.*
- (4) *A friend in power is a friend lost.*
- (5) *A steady patriot of the world alone, the friend of every country but his own.*
- (6) *There is a friend that sticketh closer than brother.*
- (7) *They wert my guide, philosopher and friend.*
- (8) *O friend unseen, unborn, unknown.
Study out my words at night, alone:
Read a poet, I was young.*
- (9) *Give me the arrowed, erect and manly foe;
Firm I can meet perhaps return the blow;
But of all plagues, good Heaven, the wrath can send,
Save me, oh, save me, from the candid friend.*

Поняття ДРУГ коментується по-різному у прикладах (1-9). За традицією - у (1, 2, 6, 7), гумористично - у (3, 4, 5), серйозно - у (8) та з іронією - у (9). Перлокутивні параметри КО детермінуються компетентністю адресанта та адресата, здібністю комунікантів осмислити поверхневі структури [5]. Або:

- (10) *Take care of the pence and the punds will take care of themselves (proverb) – Take care of the sense, and the sounds will take care of themselves (Carrol)*
- (11) *An old friend is better than two new friends (proverb) – better a new friend than an old foe (Spencer).*

Приклади (10, 11) свідчать про дієвість креативних факторів, обігрування та курйозів типу: *When I'm good I am very, very good. When I bad, I am better.*

Зміна позиції компонентів є вельми значущим в процесі означення референтів, пор.: англ. *People come and go*, укр. *Люди приходять та уходять*; англ. *Come and go people*, укр. *випадкові люди*; англ. *Noses tell*, укр. *пізнавати по носам*; англ. *Tell noses!*, укр. *Порахуйте*; англ. *Tell-tales*, укр. *побрехеньки*; англ. *How do you tell them?* укр. *Як ви їх розпізнаєте?*; англ. *All told*, укр. *всі разом*.

Сучасна лінгвістика пов'язана з методологічним поворотом від класичної парадигми філософії свідомості до посткласичної парадигми філософії комунікації як засобу досягнення порозуміння людей та з використанням природної мови [2, 363]. З огляду на це перспективним і актуальним вважаємо вивчення онтології номінативних та комунікативних одиниць, їх універсальних, спільних та відмінних рис.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баранцев К. Т. Фразеологічний словник англійської мови. – К.: Радянська школа, 1951. – 389 с.
2. Бацевич Ф. С. Проблеми сучасної лінгвістичної генології: спроба аналітичного огляду // 36. Од слова путь верстаючи й до слова... / Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 1012 с.
3. Вихованець І. Р. Таїна слова – Київ: Радянська школа, 1980. – 284 с.
4. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія і практика перекладу: Німецька мова. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 292 с.
5. Кобякова І. К. Креативне конструювання вторинних утворень в англійській мові. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 128 с.
6. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. Підручник. – К.: Академія, 2006. – 424 с.
7. Приходько А. М. Концепти і концептуальні системи в когнітивно-дискурсивній лінгвістиці. – Запоріжжя: Прем'єр, 2008. – 332 с.
8. Червоний О. І. Про мову і переклад. – Київ: Либідь, 2007. – 248 с.
9. Швачко С. О. Навчити вчитися! Посібник. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 136 с.

НІКНЕЙМ ЯК ЗАСІБ КОНСТРУЮВАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ЕЛЕКТРОННОМУ ДИСКУРСІ ЧАТА

Шестакова О. М. (Харків)

Бурхливий розвиток комп'ютерної комунікації зумовлює все більш поширювану зацікавленість у дослідженнях засобів ідентифікації та самопрезентації за допомогою електронного дискурсу.

Разом з цим недостатня кількість досліджень об'єкту нашого дослідження – електронного дискурсу в цілому та ролі особистісного самовираження в ньому шляхом використання комп'ютерних імен, або нікнеймів (від англ. *nickname*) зокрема, які є предметом цього дослідження, зумовлює актуальність цієї роботи.

Метою дослідження є визначення основних визначних особливостей дискурсу синхронної електронної комунікації в реальному часі (дискурсу чата) та ролі нікнейма у конструюванні віртуальної ідентичності в цьому дискурсі.

Матеріалом дослідження послуговували записи висловлювань 30 комунікантів різного віку та соціального статусу в англомовних чатах загальної, неспеціалізованої тематики.

Категорія "дискурс" має декілька наукових трактувань. М.Л. Макаров [4, 17] стверджує, що саме визначення поняття "дискурс" є показовим, бо вже припускає деяку ідеологічну орієнтацію, точку зору на вивчення мови та мовного спілкування. Для аналізу електронного дискурсу (дискурсу Інтернет) було розглянуто трактування дискурсу Д. Шиффрин [5], Л.В. Щерби [7, 29], Р. Водак [10, 16], Ван Дейка [9, 173], Харківської мовознавчої школи [2, 28]. Формулювання дискурсу, запропоноване Д. Шиффрин [5], визначається як висловлення з позиції взаємодії форми та функції. Цікавою також є точка зору Л.В. Щерби [7, 29], де дискурс розуміється широко – як все, що говориться та пишеться, тобто як мовленнєва діяльність, що "в той же час є і мовним матеріалом" в будь-якій його репрезентації – звуковій або графічній. Р. Водак [10, 16] розглядає дискурс, з одного боку, як текст в контексті, а з іншого боку – як набір текстів. Концепція Ван Дейка [9, 173] визначає дискурс як дію, як "специфічну форму використання мови і як специфічну форму соціальної ситуації". Харківська мовознавча школа, теоретичними засадами якої ми керуємося, трактує дискурс як інтегральний феномен, мисленнєво-комунікативну діяльність, яка протікає у широкому соціокультурному контексті; вона є сукупністю процесу і результату, характеризується континуальністю та діалогічністю [2, 28].

Згідно зі сферою використання, виділяються типи дискурсу: політичний, художній, рекламний, електронний і т.ін. Електронний дискурс в цілому можна визначити як дискурс електронного спілкування. Електронне спілкування розглядалося у працях Ю.Д.Бабаєва [1], Є.Г.Соколінської [5], О.В.Сміслові [6], Д.Кристалл [8]. Детально проаналізовано декілька типів електронного дискурсу: web-дискурс, дискурс електронної пошти, а також дискурс асинхронного (форуми, блоги, гостьові кімнати, конференції) та синхронного (чати, ICQ, ігри) спілкування в Інтернет-середовищі.

В асинхронному та синхронному спілкуванні віртуального світу висвітлюється новий, особливий вид дискурсу, що поєднує в собі ознаки усного та письмового мовлення. Під дискурсом синхронної комунікації в реальному часі (у чаті) розуміємо низку електронних текстів в ситуації реального спілкування, особливий вид діяльності й існування в віртуальному просторі. Саме в дискурсі чатів самопрезентація віртуальної ідентичності найбільш інтенсивна, бо, хоч цей вид дискурсу і заснований на тексті, він максимально наближений до живого мовлення. В дискурсі синхронної електронної комунікації, як і в ситуації реального спілкування, присутні індикатори поведінки, виражені за допомогою таких допоміжних засобів:

- 1) використання великих літер на позначення крику: *Please do not type in all CAPS, it is considered yelling*;
- 2) емотикони: наприклад, ☺;
- 3) вербальний опис емоційних станів у дужках: */grin/*, */shrug/*.

На підставі аналізу чатів [11], [12] виділяємо деякі особливості дискурсу чатів, а саме:

- 1) Зміни в плані використання мовних засобів. Спілкування стало швидким, і, як результат, спрощеним. Цьому свідчить синтаксис, близький до телеграфного (*Where's Rog tonite?*), відмова від розділових знаків (*anyone who wants to chat pm me*), від великих літер або їх використання у якості крику; використання значної кількості скорочень, аббревіатур, експресивно-забарвленої та розмовної лексики, ненормативна орфографія та звукоімітація (*bzz*; *but ur 1st lang is english*).
- 2) Наявність еквівалентів невербальних засобів спілкування. Емотикони та колір використовуються з експресивною метою, для вираження міміки, жестів, дій.
- 3) Особливості мовленнєвої поведінки. Флуд (від англ. *flood*) – повторення фраз, або негативна поведінка в віртуальному просторі, ініціювання спілкування, черговість висловлювань (неможливість одночасного говоріння), підтвердження віртуальної присутності, маленький розмір висловлювань, досить активний ритм / темп говоріння, швидкість реакції, ігнорування співрозмовника.
- 4) Мовленнєве змістове наповнення. Вибір тем спілкування, використання нікнейму як засобу конструювання віртуальної ідентичності, фрази-дії, детальні описи, ігрові елементи, образність мовлення, гумор, стиль і характер спілкування (доброзичливість / агресивність, впевненість / сором'язливість, відкритість / замкнутість, ширість / неширість, ввічливість / грубість, довірливість / недовірливість, дружелюбність / ворожість).

Слідом за Є.Г. Соколінською ми визначаємо комп'ютерне спілкування як соціально зумовлений вид діяльності людей, що розуміється як процес обміну думками, інформацією, емоціональними переживаннями і грає визначну роль у формуванні, зміцненні та зміні (еволуції) віртуальної ідентичності. Визначну роль у формуванні останньої грає використання нікнейму – умовного або вигаданого імені, що користувач створює для комп'ютерного спілкування особистого характеру.

Лексема *nickname* / *nick* разом з лексемами *moniker* (прізвисько), *pseudonym* (псевдонім) належить до так званих іменних дериватів, тобто нестандартних форм імен, вигаданих в колі друзів, сім'ї або самою людиною. Прізвиська відображують вказівку на помітну рису характеру, зовнішності, поведінки або діяльності людини.

Псевдоніми беруть представники творчих професій. Ці іменні деривати характеризуються етико-стилістичною зниженістю та соціальною детермінованістю різноманітного плану, вони виступають комунікативними, емотивними замінниками особистих імен, прізвищ людини. Прізвиська та псевдоніми відзначені мінливістю і не завжди супроводжують людину до кінця її життя. Як частина знакової системи мови, вони є утвореннями з двократною референтністю – як ті, що ідентифікують в системі номінації (парадигматика) та у якості предикативних знаків в актуальному мовленні (синтагматика). Традиційні іменні деривати відносяться до поліфункціональних утворень, виконують як загальномовні, так і виключно ономастичні функції:

- 1) номінативну;
- 2) комунікативну;
- 3) ідентифікацій;
- 4) характеристику;
- 5) соціально відрізняючу;
- 6) спонукальну;
- 7) експресивно-оцінювальну [3].

Комп'ютерні нікнейми виникли наприкінці ХХ сторіччя разом з розвитком глобальної мережі Інтернет, вони створюються для спілкування в цій мережі, дуже поширені у використанні. Комп'ютерні нікнейми відносяться до розряду номінацій, що склалися природньо та нерегламентовано.

Визначається низка функцій сучасних комп'ютерних нікнеймів:

- 1) диференціальна;
- 2) атрактивна;
- 3) волевиявлення;
- 4) самопрезентація;
- 5) ідентифікація;
- 6) комунікативна;
- 7) номінативна;
- 8) спонукальна.

Розрізнявальна, диференціальна функція імені виявляє людину як неповторну, оригінальну особистість, без включення звичайних соціально-рольових маркерів. Як засіб самоподачі при переході на міжособистісний тип спілкування комп'ютерні імена беруть на себе й атрактивну функцію, тобто, якби "працюють" на привертання уваги, на пробудження інтересу, на розважання як самих тих, хто називає, так і потенціальних партнерів з комунікації [6]. В контексті створення нікнейму також актуалізується модальність дивного, таємничого. В сприйманні користувачів, у нікнейма з'являються властивості знака для особистого права на свободу думки й певна розкутість мовленнєвої поведінки, нікнейм стверджує цінність людської унікальності та її пріоритет над тим, що задано стереотипами та зумовленостями інституціоналізованої мовленнєвої взаємодії [3, 158].

Використання нікнеймів як імен користувача, безсумнівно, впливає на ідентифікацію та самоідентифікацію мовної особистості в процесі віртуального спілкування. Іноді результатом цього є розвиток так званої псевдоідентичності: в комунікації бере участь не реальна особа, а та, якою учасник віртуальної співбесіди хоче себе представити. Жінки, що працюють в комп'ютерному бізнесі, визнають, що полегшують собі життя, коли на роботі використовують "ім'я користувача", яке не розкриває їх стать і сприяє збільшенню професійної довіри до них колег протилежної статі [3, 158]. Представники різноманітних молодіжних субкультур (рок, емо і т.ін.) використовують нікнейми, що тим чи іншим способом апелюють до їх кумирів або зразків для наслідувань.

Таким чином, визначено основні визначні особливості дискурса синхронної електронної комунікації в реальному часі (дискурса чата) та ролі нікнейма у конструюванні віртуальної ідентичності в цьому дискурсі. Можна назвати такі основні засоби особистісного самовираження в процесі віртуальної комунікації. Це, по-перше, використання нікнеймів. Вони співвіднесені зі сферою міжособистісної взаємодії, що має місце в віртуальній реальності та супроводжується створенням особливої ідеології та особливої субкультури. Нікнейми можуть передавати оригінальність, несхожість на інших, можуть виражати емоції, приховування певної особи, або навпаки привертання уваги. В дискурсі синхронної комунікації чату самопрезентація віртуальної ідентичності найбільш виражена. Серед інших засобів особистісного самовираження також виділяються зміни у використанні мовних засобів, невербальне спілкування, особливості мовленнєвої поведінки та змістове наповнення мовлення. В перспективі планується вивчення інших засобів конструювання віртуальної ідентичності у дискурсі синхронної та асинхронної комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабаева Ю.Д., Войскунский А.Е., Смыслова О.В. Интернет: воздействие на личность. – <http://www.relam.ru>
2. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / Під загальн. ред. Шевченко І.С.: Монографія. – Харків: Константа, 2005. – 356с.
3. Леонтович О.А. Русские и американцы: парадоксы межкультурного общения. – Волгоград, 2002.
4. Макаров М. Л. Основы теории дискурса. — М.: ИТДГК "Гнозис", 2003. — 280с.
5. Соколинская Е.Г. Особенности электронного дискурса и конструирование гендерной идентичности. - Культура народов Причерноморья. № 49, Т.1. Крым, 2004. - С. 143-145.
6. Соколинская Е.Г. Стратегии построения виртуальной идентичности // Вестник Международного

Славянського університета. – Том VI. - № 1. – Харьков, 2003. – С. 12-16. 7. Щербя Л.В. Языковая система и речевая деятельность. – Л., 1974. – С. 29. 8. Crystal D. Language and the Internet. – Cambridge: CUP, 2001. 9. Dijk T.A. van (ed.) Social cognition and discourse in Handbook of Language and Social Psychology. New York: Wiley, 1990. – Pp.163–186. 10. Wodak R. Gender and Discourse. – London: Sage Publications, 1997. 11. www.spinchat.com. 12. www.talkcity.com

"ВІЧНИЙ ДВИГУН" ДЕНУМЕРАТИВІВ

Шуменко О.А. (Суми)

В кожній мові виокремлюються спільні прошарки одиниць. Серед них одне з місць посідає поле квантитативності, яке має такі ознаки, як об'ємність, відкритість та взаємозалежність. Центральне місце у ньому займають числівники (англ. – *Numeral*, укр. – числівник). Числівник – це частина мови, що означає абстрактно-математичне число, або певну кількість однорідних предметів. Кожний числівник реалізує загальному сему числа, що дає йому підстави бути співвіднесеним з рядом слів загального значення числа, а також конкретну сему числа, яка відокремлює один числівник від іншого [4, 40-42]. Числівники розглядаються як поліфункціональні одиниці, які виконують квантитативну, нумеративну, комунікативну, прагматичну та акумулятивну функції [6, 15]. Англійським числівникам притаманні такі якості, як: динамізм, домінантність в квантитативній парадигмі, кореляція з конституйантами мовного поля кількості. На парадигматичній осі числівники реалізують тільки точні числові характеристики. У текстовому оточенні числівники модифікуються, змінюються і при цьому актуалізують як точні, так і неточні ознаки. На синтагматичній осі числівникам притаманна біфункціональність, яка проявляється в а) номінативно-квантитативній функції, за допомогою якої виражаються результати пізнання кількісних відношень об'єктивного світу; та б) нумеративній [7, 30]. Пор: а)англ. – *three students, two pens*, укр. – *три студента, дві ручки* б) англ. – *two times two is four*, укр. – *чотири помножити на два*.

Числівники англійської мови – самостійний незамкнений ряд повнозначних нумеральних слів, які характеризуються специфічними семантичними, синтаксичними та словотворчими ознаками [5, 131]. Вони посідають центральне місце серед лексичних квантитативних одиниць, та мають значну аналітико-синтезуючу потенцію. Потреба в нових словах забезпечується за законами і нормами мовної системи і повністю забезпечується числівниками. Ці слова являють собою упорядковану систему одиниць, вони наділені силою оказіонального творення [3, 17]. Комбінаторика числівників спостерігається як на рівні сполучення, так і словотворення. Пор: англ. – *two, twice, two paged*; укр. – *два, двоїна, двовкладдя* Похідні від числівників слова мають тенденцію до реалізації семи точного числового позначення. Коренева морфема числівника може сполучатися як із суфіксами, так і з іншими морфемами. Утворені від числівників слова, зберігаючи вихідну сему числа, набувають самостійного лексичного значення.

Нові числівники утворюються шляхом циклічного повторення старих. Різні числа легко і зручно фіксуються у мові за нескладними правилами. У складних назвах чисел після 20 числівники розташовуються за принципом послідовності (*twenty-one, thirty-three, sixty-four*).

Процес творення слів називається деривацією. Механізм словотвору діє без перепочинку, без відпусток, виготовляючи нові слова. Двигун словотвору – справжній вічний двигун. Чимало слів утворено шляхом деривації. І для їх утворення мова має у своєму розпорядженні значеннєві морфемі [1, 103].

В англійській мові існує ціла низка слів з основою числівника. Але спільність основи слів не свідчить про належність дериватів до однієї і тієї ж частини мови. За допомогою суфіксів від числівника можуть утворюватися різні частини мови – іменники, прикметники, прислівники, дієслова. Пор.: англ. – *two, twoness, to two*; укр. – *два, двоякість, удвоїти*.

Денумеративи утворюються шляхом розширення кореневої морфемі числівника. Розширення за допомогою суфіксів має три ступені словотворення. Для денумеральних утворень показовим є перший ступінь похідності типу *six-th, four-some, five-er*. У другому ступені похідності суфікс останнього порядку у більшості випадків закриває словотворчу активність нумеральної основи (*six-th-ly, fif-th-ly*). До третього ступіню відносяться деривативи типу *multimillionairesness*. Семантична унікальність парадигми числівників виявляється у реалізації інваріантної семи числа. Парадигматична представленість числівників полягає в їх включенні в ієрархічну систему квантитативних протиставлень з денумеративами.

Загальним для числівників і денумеративів є те, що вони реалізують загально категоріальну сему кількості. Денумеративним утворенням притаманна розширена форма та ускладнена семантика [5, 56]. Денумеративи перебувають в субординаційній залежності, утворюють лексичний ряд, формальним центром якого є числівник, а в значенні – сема числа. Серед денумеративів виокремлюються в основному іменники і прикметники. Пор: *one-way love* – "нерозділена любов", *two-by-four* – "товста папка", *one-man show* – "персональна виставка", *one shot* – "альманах", *four-star general* – "генерал-полковник". Дієслівні денумеративи утворюються шляхом конверсії. Пор: *to one-up* – "мати перевагу на одне очко", *to four-flush* – "займатися замилюванням очей".

У денумеральних утвореннях використовуються вільні нумеральні морфемі, які регулярно відтворюються за моделями мови. В основному зміні підлягають часто вживані числівники (*once, twice, fifth*). У денумеральних утвореннях використовуються суфікси *-th, -ce, -es*. Пор: *once, thrice, sixth*. Основи числівника